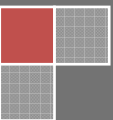

İK V DEĞERLENDİRME NOTU

TÜRKİYE AB ORTAK TARIM
POLİTİKASI'NA UYUM KONUSUNDA
NELER YAPTI?

Gökhan KİLİT
İK V Uzman Yardımcısı

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI

TÜRKİYE AB ORTAK TARIM POLİTİKASI'NA UYUM KONUSUNDA NELER YAPTI?

AB'nin Ortak Tarım Politikası (OTP), hem tarımın son derece hayati bir işlev olan beslenme ile doğrudan bağlantılı olması, hem de AB bütçesinin en büyük kısmının bu politika alanına ayrılması nedeniyle ayrı bir önem taşımaktadır. Sadece üye ülkeler için değil aday ve potansiyel aday ülkeler için de dikkatle takip edilmesi gereken bir alan olan, dünya tarım ürünleri ticaretini de doğrudan etkileyen ve 2012'de ellinci yılını kutlayan OTP, bilindiği gibi içinde bulunduğumuz dönemde kapsamlı bir reform dönemi geçirmektedir.

Üyelik sürecinde Türkiye'nin ekonomik ve sosyal hayatın bütün alanlarında olduğu gibi, tarım konusunda da köklü ve somut reformlarla AB'ye uyum sağlanması gerekmektedir. OTP'ye uyum sağlama mecburiyetimiz ülkemiz tarımı açısından yönlendirici mekanizma oluştururken, bu sayede stratejik planlamalar ile tarımsal politikamız şekillenmektedir.

Türkiye'nin AB'ye üyelik müzakerelerin sürecinde en kapsamlı ve hassas konu Türk tarımının OTP'ye uyumudur. Türkiye ile AB arasında tarım alanındaki ilişkilerin çerçevesi, 1963 yılında Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında imzalanan ve 1964 yılında yürürlüğe giren Ankara Anlaşması ile belirlenmeye başlamıştır. Ankara Anlaşması ile AB, bazı tarım ürünleri ticaretinde ilk kez Türkiye'ye tek taraflı tavizler tanımıştır. Anlaşmanın ekinde yer alan geçici protokolde sayılan ham tütün, kuru üzüm, kuru incir ve fındık için tarife kontenjanları belirlenmiştir. Bu uygulama AB ile aramızdaki mevcut tercihli rejimin zeminini oluşturmuştur.

1973 yılında yürürlüğe giren Katma Protokol'de ise tarımla ilgili olarak şu ifadeler yer almaktadır: *"Topluluk, tarım politikasının tespiti ve gelişmesi sırasında Türk tarımının çıkarlarını göz önünde tutacak ve Türkiye, bu amaca yararlı bütün unsurları Topluluğa bildirecektir. Topluluk ayrıca, OTP'nin tespit edilmesi ve gelişmesi ile ilgili Komisyon tekliflerini, bu tekliflere ilişkin görüşleri ve alınan kararları Türkiye'ye bildirecektir. Ortaklık Konseyi, Türkiye'nin 22 yıllık dönem sonunda OTP tedbirlerini aldığını belirlemesini takiben tarım ürünlerinin serbest dolaşımı ile ilgili hükümleri tespit edecektir. Ortaklık Konseyi, uyum için öngörülen tarihi değiştirebilecektir."*¹

Türkiye ile Topluluk arasında Gümrük Birliği'ni öngören 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın 24. maddesinde yukarıda belirtilen sürenin herhangi bir tarih belirtilmeden uzatılması öngörülmüştür. Ortaklık Konseyi'nin İlke Kararı'nın tarımsal işbirliği ile ilgili

¹ Katma Protokol 1973, <http://www.mfa.gov.tr/turkce/grupa/ab/abab/protokol.htm>

hükümleri, tarafların uyguladıkları tarım politikaları konusunda düzenli danışmalarda bulunmaları ve Türkiye'nin OTP'ye daha iyi bir şekilde uyum sağlamasını teminen, AB'nin teknik yardımda bulunmasını öngörmektedir.

Katma Protokol'de ayrıca, tarafların geçiş dönemi boyunca tarımsal ürün ticaretinde karşılıklı olarak tavizler tanınmaları hükme bağlanmıştır. Bu çerçevede 1/80 sayılı Ortaklık Konseyi Kararıyla Türkiye ve AB arasında belirli tarım ürünlerinde tavizli bir ticaret rejimi uygulaması başlamış, 1/98 sayılı karar ile de tavizli ticaret rejiminin kapsamı genişletilmiştir.

Geçiş dönemi içinde, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı ile tamamlanan Gümrük Birliği'ne, işlenmiş tarım ürünlerinin sanayi payı da dahil edilmiştir. Buna göre, temel tarım ürünü olan hububat, şeker ve sütün ilk işleme safhasından daha ileri düzeyde işlenmiş olarak ticarete konu olduğu ürünlerdeki sanayi paylarına ilişkin gümrükler sıfırlanmıştır. Bu ürünlerin tarım paylarına ise temel ürün fiyatları esas alınarak bir vergi uygulanmaktadır.

Türkiye'nin OTP'ye uyum konusundaki yükümlülükleri ile ilgili önemli gelişmeler, Nisan 2003'de açıklanan Katılım Ortaklığı Belgesi (KOB) ile ortaya çıkmıştır. Nisan 2003'te açıklanan KOB'a göre de tarım alanında Türkiye'nin AB OTP'sine uyum konusundaki yükümlülükleri kısa ve orta vadede şu şekilde sıralanmıştır:

Kısa Vade

- Bütünleştirilmiş İdare ve Denetim Sistemi'nin önemli unsurlarından olan hayvan kayıt sistemlerinin oluşturulmasının tamamlanması,
- Arazi Parsel Tanımlama Sistemleri gibi diğer unsurlara ilişkin hazırlık çalışmalarına başlanması,
- AB kırsal kalkınma politikası ve orman stratejisine giriş için bir strateji hazırlanması,
- Bir veterinerlik çerçeve yasasının ve AB müktesebatı ile uyumlaştırılmış ikincil mevzuatın kabul edilmesi; ilgili idari, bilimsel, test ve denetime dair insani, teknik ve bilgi kaynaklarının güçlendirilmesi; mevzuatın uygulanmasının sağlanması; hayvan hastalıklarının ortadan kaldırılmasına yönelik çabaların, kontenjan planlaması ve izleme kapasitesinin hızlandırılması,
- Üçüncü ülkelerle, AB sistemi ile uyumlu bir Sınır Kontrol Noktaları Sistemi'nin oluşturulması ve işletilmesi için gerekli belgelerin belirlenmesi,
- Veterinerlik ve bitki sağlığına ilişkin AB müktesebatının ulusal mevzuata aktarılmasına yönelik bir programın kabul edilmesi; başta laboratuvar deneyleri olmak üzere, bitkilerin korunmasına ilişkin AB müktesebatının etkin ve etkili bir şekilde uygulanmasını sağlayacak idari, bilimsel ve teknik yapıların

güçlendirilmesi; bitki ve bitkisel ürünlerin ithalatı ve gıda işleme sanayii kuruluşlarına ilişkin yerel üretimdeki denetim düzenlemelerinin güçlendirilmesi.

Orta Vade

- Bütünleştirilmiş İdare ve Denetim Sistemi'nin kurulmasının tamamlanması,
- AB kırsal kalkınma politikası ve orman stratejisinin uygulanması için gerekli idari yapıların kurulması,
- Ortak Pazar yapılarının kurulması ve tarım piyasalarının etkili bir biçimde izlenmesi için siyasi temeller, idari yapılar ve uygulama mekanizmalarının kabul edilmesi,
- Üçüncü Ülkeler Sınır Kontrolü Görevleri Sistemi'nin güncelleştirilmesine yönelik bir plan ve takvim sunulması,
- Gıda Güvenliği ve Kontrol Sistemi'nin yeniden düzenlenmesi ve insani, teknik ve mali kaynakların, AB gıda güvenliği standartlarına uygun şekilde iyileştirilmesi,
- AB'nin hijyen ve halk sağlığı standartlarına uyum sağlamak amacıyla, gıda işleme tesislerinin modernizasyonuna yönelik takvim ile iyileştirme planının oluşturulması ve muayene ve tanı tesislerinin kurulması.”²

25 Temmuz 2003 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren AB Müktesebatı'nın Üstlenilmesine İlişkin Gözden Geçirilmiş Ulusal Program'ın tarım alanında öngördüğü öncelikler listesi ve bunlara ilişkin yapılacak düzenlemeler, başlıklar halinde, aşağıdaki gibidir:

Yatay Konulara İlişkin Düzenlemelere Uyum

- Entegre İdare ve Kontrol Sistemi'nin (IACS) temel unsurlarının oluşturulması,
- Çiftlik Muhasebe Veri Ağı'nın (FADN) kurulması,
- Avrupa Tarımsal Yönlendirme ve Garanti Fonu'na (FEOGA) yönelik idari yapıların oluşturulması,
- Organik Ürün ve Girdilerin Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun'un çıkarılması.

Veterinerlik Mevzuatına Uyum

- Veterinerlik Çerçeve Kanunu'nun çıkarılması ve bunun uygulanmasına yönelik AB ile uyumlu idari yapılanmanın oluşturulması,
- Hayvan ve Hayvan Maddelerinin Uluslararası Ticaretinde Kullanılan Sağlık Sertifikası Modellerine İlişkin Tebliğin çıkarılması,

² Katılım Ortaklığı Belgesi 2003, <http://www.ikv.org.tr/turkiye-ab/guncel/guncel.html>

- AB Üye Ülkelerinin Dışındaki Ülkelerden İthal Edilecek Canlı Hayvanların Muayene ve Kontrollerine İlişkin Tebliğin çıkarılması,
- Hayvan Hastalıklarının Bildirim Sistemi Yönetmeliği'nin hazırlanması,
- Hayvan hastalıklarının kontrolü ve izlenmesi ile ilgili acil eylem planlarının yapılması,
- Hayvan refahına ilişkin yönetmeliklerin ve tebliğlerin çıkarılması,
- Veteriner halk sağlığına ilişkin yönetmeliklerin ve tebliğlerin çıkarılması,
- Yem Yönetmeliği'nin çıkarılması.

Bitki Sağlığı Mevzuatına Uyum ve Gerekli Kurumsal Kapasitenin Oluşturulması

- Bitki pasaportu uygulamaları ve sınır kontrol noktaları dahil zararlı organizmalara ilişkin kanun ve yönetmeliklerin çıkarılması,
- Bitki koruma ürünlerine (Pestisitler) ilişkin yönetmelik ve tebliğlerin çıkarılması,
- Yeni Bitki Çeşitlerine Ait Islahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun'un çıkarılması,
- Tohum Kanunu ve fide kalitesine ilişkin yönetmeliklerin çıkarılması.

Ulusal Kırsal Kalkınma ve Ormancılık Stratejisinin Oluşturulması

- Kırsal Kalkınma Stratejisi'nin Kabulüne İlişkin Başbakanlık Genelgesi ile Bakanlar Kurulu Kararı'nın yayımlanması,
- Ulusal Ormancılık Stratejisi'nin Kabulüne İlişkin Başbakanlık Genelgesi'nin yayımlanması.

Gıda Güvenliği ve Kontrolü

- Bitkisel kökenli gıda maddelerinde gıda güvenliğine ilişkin tebliğlerin çıkarılması,
- Süt ve süt ürünlerinde gıda güvenliğine ilişkin tebliğlerin çıkarılması,
- Et ve et ürünlerinde gıda güvenliğine ilişkin tebliğlerin çıkarılması,
- Diğer tarımsal ürünlerde gıda güvenliğine ilişkin tebliğlerin çıkarılması,
- Alkollü içkilerde gıda güvenliğine ilişkin tebliğlerin çıkarılması.

Ortak Piyasa Düzenlerinin Oluşturulması ve Uygulanmasına Yönelik Düzenlemelerin Gerçekleştirilmesi ile Tarım Piyasalarının Daha Etkin İzlenmesi

- Aşağıda sıralanan ürünlere ilişkin Ortak Piyasa Düzeni Çerçeve Kanunu, ilgili Bakanlar Kurulu Kararları ve yönetmeliklerin çıkarılması;
 - Hububat ve çeltik,
 - Sığır ve dana eti,

- Süt ve süt ürünleri,
- Taze meyve ve sebze,
- İşlenmiş meyve ve sebze,
- Zeytinyağı,
- Şarap,
- Şeker,
- Tütün.³

Müzakere sürecinde gösterdiğimiz AB'ye uyum çalışmaları 2000'li yılların başından itibaren sektörde olumlu gelişmeler yaşanmasını sağlamıştır. 2002 yılında 1.8 milyar lira olan tarımsal hasılamız 2012 yılında 7 milyar liraya yükselmiştir. Üyelik yolunda OTP'ye uyum sağlama mecburiyetimiz ülkemiz tarımı açısından yönlendirici mekanizma oluştururken, tarımsal politikamız şekillenmesi açısından, 1950'li yıllardan itibaren ortak bir tarım politikasına sahip AB'nin yıllar içerisinde reforme ettiği politikası bizim için rehber niteliğine sahip.

BM verilerine göre dünyada açlık ve yetersiz beslenmeden etkilenen insan sayısının 1 milyona ulaştığı da göz önünde bulundurulduğunda, bu denli stratejik öneme sahip sektöre ülke olarak gereken hassasiyeti göstermek zorundayız. Bu açıdan AB'ye uyum konusunda gelişmeler kaydettiğimiz mevzuat ve uygulamalar son derece önemlidir.

Bu konudaki en önemli gelişme Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nın yeniden yapılandırılması olmuştur. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Haziran 2011'de yürürlüğe girmiştir. Bakanlık ve Bakanlık bünyesinde bulunan Tarım Reformları Genel Müdürlüğü de yeniden yapılandırılmıştır. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın kurulması ve bağlı genel müdürlüklerin AB ile yürütülen tarım ve gıda müzakereleri çerçevesinde yeniden yapılandırılması, reform sürecinde daha etkin bir yol izlenmesini sağlamaktadır.

Müzakerelerin 12'nci başlığı olan Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası; OTP'nin canlı hayvan, hayvansal ve bitkisel ürünlerin Birlik içi ticareti, hastalıklarla mücadele, hayvan refahı ve işletmelerin hijyen koşulları konularını incelemektedir. Ülkemizde bu alanda özellikle son 5 yıl içerisinde yüzlerce yönetmelik yayımlanmıştır. Bu konuda mevzuat uyumunun sağlanması için yoğun şekilde çalışılmaktadır.

AB'ye uyum kapsamında dikkat edilen önemli konulardan diğeri ise hayvan refahının sağlanmasıdır. Ülkemizde son 2 yılda AB'deki hayvan refahı uygulamaları dikkate alınarak bir dizi yönetmelik yürürlüğe konmuştur. Bunun yanında Veterinerlik Politikası konusunda da AB müktesebatının iç hukuka aktarılması ve uygulanması yolunda Resmi

³ Gözden Geçirilmiş Ulusal Program, Temmuz 2003, <http://www.avrupa.info.tr/tr/ab-ve-turkiye.html> Erişim Tarihi: 22 Ekim 2013

Kontrol Sistemi güçlendirilmiş, ithalat kontrol sistemlerine ilişkin mevzuat uyumunda gelişme sağlanmış ve Veteriner Sınır Kontrol Noktası Müdürlüklerinin Görev ve Çalışma Esaslarına Dair Yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Sığır türü hayvanların kimliklendirilmesi ve hareketlerinin kaydı sisteminin AB müktesebatına uygunluğunda çalışmalar devam ederken başta şap hastalığı olmak üzere müzakereler bakımından önemli olan hayvan hastalıkları ile mücadelesini sürdürmüştür. Hayvan hastalıklarının bildirimine ilişkin bir yönetmelik ve şap hastalığının kontrolüne ilişkin bir yönetmelik yürürlüğe girerken, hastalığa yönelik yoğun aşılama programı ve Trakya ile Anadolu arasındaki hayvan hareketlerini düzenleyen sıkı tedbirler uygulanmıştır.

Gıda, yem ve hayvansal yan ürünlerin piyasaya arzı konusunda çalışmalar sürmektedir. İdari kapasite yoğun eğitim programları ile güçlendirilmiş, yıllık denetim ve izleme programları uygulanmış, hijyen rehberleri hazırlanarak sektörde daha geniş biçimde uygulanmaya başlamıştır. Bitki Sağlığı Politikasında da bir dizi yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Özellikle bitki koruma ürünleri konusunda gelişmeler yaşanmıştır.

Birlik ile yürütülen müzakereler çerçevesinde Avrupa Komisyonu tarafından her yıl açıklanan İlerleme Raporlarında tarım sektörü için üzerinde durulan konular arasında Çiftlik Muhasebe Veri Ağı (ÇMVA), Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS), kırsal kalkınma, organik ve iyi tarım faaliyetleri öne çıkmaktadır.

ÇMVA

AB'de 1965 yılında uygulanmasına başlanan ve OTP için önemli veriler toplanmasını sağlayan sistem ile; faaliyet gösteren işletmelerin gelir sağladığı üretim deseninin görülmesi ve faaliyet analizi ile de politikaların sahaya etkisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. ÇMVA'ya, Türkiye'de 22/01/2009 tarihli ve 27118 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Çiftlik Muhasebe Veri Ağı Sisteminin Kuruluş ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" ile mevzuat uyumu sağlanmıştır. 2007 yılında ön hazırlık çalışmaları ile başlayan süreçte iki proje ile başlanan ÇMVA kapsamında, 2008 yılında 9 ilde, 2011 yılında 12 ilde uygulama devam etmiş ve 600 çiftlikte veri toplanmıştır.

Halen 12 pilot ilde veri toplanmakta olup örnek sayısı aşamalı olarak 800'e yükseltilmiştir. 2013 yılı sonuna kadar bu sayının 23 il kapsamında 1000 işletmeye çıkarılması hedeflenmektedir. Ülkemizde veri toplanan işletmelere sene sonunda geri bildirim raporu verilmekte ve finansal analizleri yapılmaktadır. Sistem gönüllük esasına göre çalışmakta ve işletmelerin katılımını sağlamak amacıyla işletme başına 375 lira katılım teşvik primi verilmektedir.

Çiftçi Kayıt Sistemi'nin geliştirilmesi

AB gereklilikleri göz önüne alınarak Çiftçi Kayıt Sistemi ,Çiftlik Kayıt Sistemine dönüştürülmektedir. ÇMVA ve Hayvan Kimlik Sistemi (HKS) tarafından desteklenecek şekilde Türkiye İstatistik kurumu (TÜİK) işbirliği ile 2010 yılı itibariyle İşletme Kayıt Sistemi uygulanmaya başlandı. Yaklaşık üç milyon tarımsal işletmenin verilerinin elde edileceği söz konusu sistem ile sürdürülebilir tarım politikaları oluşturulacaktır. Kayıtlar uluslararası standartlara uygun toplanırken, diğer sistemlerden farkı ise şu konularda öne çıkmaktadır:

- Beyana dayalı değil, zorunlu;
- Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü parsel bilgileri esas alınıyor;
- Tapusu olmayan hazine ve orman arazisi işletmeler de kayıtlı.

Tarımsal işletmelerin kayıt altına alındığı sistem önceliğinde Tarım Bilgi Sistemi kurularak, mevcut sistemlerin bu yapıyla ilişkilendirilmesi, işletme verimliliğini artıracak destekleme kriterlerinin belirlenmesi, üretim yöntemleri ile yetiştiriciliğin planlı tarım modeline dönüştürülmesi, istikrarlı ve sürdürülebilir tarım politikalarının üretilerek tek sistem üzerinden kontrol ve denetiminin sağlanması amaçlanmaktadır.⁴

Kırsal kalkınma

Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı'nın (*Instrument for Pre-accession Assistance - IPA*) Kırsal Kalkınma bileşeni olan (*Instrument for Pre-accession Assistance in Rural Development - IPARD*) fonlarının kullanılabilmesi için hazırlanan Kırsal Kalkınma Programı 25 Şubat 2008 tarihinde Avrupa Komisyonu tarafından onaylanmıştı. AB'nin aday ülkelere sağladığı kırsal kalkınma desteklerinden yararlanmak için 2007-2013 yıllarını kapsayan kırsal kalkınma programı hazırlanırken, bu fonların dağıtılması için gerekli olan Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) kuruldu. Fonların kullanılması ile ilgili gereklilik olan TKDK'nın kuruluşundan sonra oluşturulan il koordinatörlükleri tarafından kullanılan IPARD destekleri ile tarım, hayvancılık ve su ürünlerinin üretimi, işlenmesi ve pazarlanması, kırsal alanda ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi, kırsal turizm alanlarında desteklemeler yapmaktadır. TKDK bünyesinde Mayıs 2013 itibariyle AB tarafından 42 ilde akredite olmuş birimleri aracılığı ile destekleme faaliyetlerini yürütülmektedir. Bu İl Koordinatörlükleri Afyonkarahisar, Ağrı, Aksaray, Amasya, Ankara, Ardahan, Aydın, Balıkesir, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Çorum, Denizli, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Giresun, Hatay, Isparta, Kahramanmaraş, Karaman, Kars, Kastamonu, Konya, Kütahya,

⁴ <http://www.tuik.gov.tr/arastirmaveprojeler/tikas/tikas.html> Erişim Tarihi: 16 Ekim 2013

Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Muş, Nevşehir, Ordu, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Tokat, Trabzon, Uşak, Van ve Yozgat'ta faaliyet göstermektedir.

TKDK aracılığıyla toplam 873 milyon avro hibe desteği verilen 2007-2013 döneminde, proje başına 15 bin ila 3 milyon avro arası değişen destekler bulunmaktadır. Buna ek olarak sağlanan yüzde 25 ulusal destek ile toplam destek miktarı 1.165 milyar avroya ulaşmıştır. Projelere yatırımlarının yüzde 50'sinin hibe olduğunu göz önüne alırsak, kalan yüzde 50 yatırım bedeli ile toplamda 2 milyar avro sektörün modernizasyonu ve kırsal kalkınma için kullanılmaktadır. 40 yaş altı genç çiftçilerin, dağlık alan olarak görülen yüzde 17 eğitim ve 1000 metre rakıma sahip işletmelere avantaj sağlanıyor. Kırsal kalkınma programı çerçevesinde et, süt, meyve-sebze, su ürünleri ve kırsal turizm gibi konular desteklenmektedir.

Kırsal kalkınma alanında ayrıca "Kırsal Kalkınma Programı Yönetim Otoritesinin Görevleri ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik" 22 Haziran 2012 tarihli ve 28331 sayılı Resmi Gazete'de; "Kırsal Kalkınma Programı İzleme Komitesinin Teşekkülü ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik" 5 Temmuz 2012 tarihli ve 28344 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Organik tarım

Ülkemizde organik tarım 1980'li yıllarda ihracat talebi ile başlamıştı. İlk zamanlarda sadece üzüm ve incir gibi geleneksel ürünler yer alırken, zamanla genel olarak AB Konsey tüzükleri esas alınarak uyum sağlamaya çalışılmıştır. Müzakere sürecinde son olarak 2009 yılındaki AB Direktifi esas alınarak 2010 yılında "Organik Tarım Esaslarına İlişkin Yönetmelik" kabul edildi ve faaliyetler hız kazandı. 2011 yılında 225 ürün 42 bin üretici ile üç milyon ton üretim yapılan organik tarım sektöründe hızlı gelişmeler yaşandı. Ülkemizde organik tarıma son 5 yılda 60 milyon lira destek, 178 milyon kredi desteği sağlandı. 2005-2007 arası doğrudan destek verilirken, 2008 sonrası alan bazlı destek verilmeye başlandı. Ülkemizde organik sertifikasyon konusunda kontrol hizmeti veren on sekiz kontrol ve sertifikasyon kuruluşu yer alırken 2006 yılında başlayan organik pazar sayısı ise yirmiye yaklaşmış durumdadır.

Organik tarım konusunda Türkiye'nin AB üçüncü ülkeler listesine dâhil edilmesine ilişkin başvuru dosyasının 2003 yılında Avrupa Komisyonu'na sunulmasının ardından, organik tarımla ilgili mevzuatımızda yapılan güncelleme ve değişiklikler düzenli olarak Komisyona ilemiştir. Bu çerçevede daha önce "Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik", 6 Ekim 2011 tarihli ve 28076 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan yönetmelikle tadil edilmişti. Buna ek olarak 14 Ağustos 2012 tarihli ve 28384 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmelik ile bu konuda güncelleme devam etmiştir.

İyi tarım

AB uyum kapsamında 2010 yılında ülkemizde başlanan iyi tarım uygulamalarının organik tarım gibi zorlayıcı şartlara sahip olmaması üreticiler için uyumu kolaylaştırmaktadır. Zirai ilaç kullanımına, insan ve hayvan sağlığına zarar vermeyen kimyasal içeren ve bunun etiketlerde belirtildiği üretim modeline izin verilmektedir. İyi tarım uygulaması sertifikasına sahip ürünler, alıcılar tarafından öncelikli olarak tercih edilirken, bu sertifika tüm dünyada kabul görmektedir. Dünya genelinde faaliyet gösteren 134 sertifika kuruluşu varken, bunların 25'i Türkiye'dedir. Ülkemizin geç dâhil olduğu iyi tarım uygulamalarında 113 ülke arasında 9'uncu sırada bulunmamız, bu konuda gösterilen başarının en önemli göstergesidir.

Hayvancılık

Türkiye'nin AB'ye uyum sürecinde hayvancılıkta üretimi ve verimi artırması gerekmektedir. Bu alanda gelişmeler sınırlı da olsa umut vericidir. 90'lı yıllarda yerlerine bir müdahale kurumu oluşturulmadan Süt Endüstrisi Kurumu ve Et Balık Kurumu (EBK) özelleştirilmesi hayvancılık sektörünü olumsuz etkilemiştir. 2013 yılında hayvancılığın gelişimine önemli katkı sağlayacak Et ve Süt Kurumu'nun kurulması ve aynı zamanda müdahale kurumu olarak faaliyet gösterecek olması sektör açısından çok faydalı olmuştur. Ülkemizde devletin hayvancılık sektöründe AB'de olduğu gibi gerektiğinde müdahale alımları yoluyla piyasaya girip istikrarı sağlaması, üreticilerin önünü görerek üretim yapmasını sağlayacak, yatırım kabiliyetlerini arttırması açısından çok önemlidir. Et ve Süt Kurumu ile üretim planlaması, bilgi ve teknoloji kullanımının artırılması ve işletme ölçeklerinin büyümesine katkı sağlanması hedeflenmektedir. Türkiye'de hayvancılığa son yıllarda verilen önem artarken, tarım destek bütçesinde hayvancılığa ayrılan pay binde 5'ler seviyesinden günümüzde yüzde 28'lere ulaşmıştır. Ortalama 300 lira hayvan başı destek ayrıca sıfır faizli kredi uygulamaları sağlanan sektör için, toplam destek 2002 yılında 83 milyon lira iken, 2012 yılında 2.113 milyar liraya çıkmıştır.

Ayrıca, Hayvan Kayıt Sistemi de AB yönetmelik ve direktiflerine uygun olarak oluşturulmuştur. Soy Kütüğü oluşturulması, hayvan hareketlerin izlenmesi ve hastalık takibi OTP'ye uyum kapsamında önemli adımlar olmuştur.

Entegre İdare ve Kontrol Sistemi ve Arazi Parsel Tanımlama Sistemi

29 Eylül 2003 tarihli ve 1782/2003 sayılı "Ortak Tarım Politikası Altında Doğrudan Destek Planları ve Çiftçiler için Belirli Destek Planlarına ilişkin Ortak Kuralları Belirleyen Konsey Tüzüğü " ile her üye ülkeye Entegre İdare ve Kontrol Sistemi'ne (*Integrated Administration and Control System -IACS*) kurma zorunluluğu getirilmiştir.

AB'nin OTP kapsamında uyguladığı desteklere ilişkin yapılan başvuruların yönetimini ve kontrolünü sağladığı ICAS'a ilişkin kurallar Çiftçilere Yönelik Doğrudan Destek

Programlarının Ortak Kurallarını Oluşturan 73/2009 Sayılı Konsey Tüzüğü ve 73/2009 sayılı Konsey Tüzüğü'nün Uygulama Kurallarını Belirten 1122/2009 Sayılı Komisyon Tüzüğü ile düzenlenmiştir.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü (TRGM) bünyesinde "Türkiye'de Entegre İdare ve Kontrol Sistemi'nin Oluşturulması ve Arazi Parsel Tanımlama Sistemi'nin (*Land Parsel Identification System - LPIS*) kurulması" konularını kapsayan bir AB projesi yürütülmektedir. Bu projenin, ülkemizde tüm unsurlarıyla kurulması, 2013 yılı sonu olarak hedeflenmektedir.

IACS ve LPIS sisteminin oluşturulması ile çiftçilere yapılan destek ödemelerinin doğru ve güvenli bir şekilde yapılması sağlanacaktır. Aday ülkelerin bu sistemi oluşturmadıkları takdirde, üye olsalar bile, doğrudan ödemelerden tam olarak yararlanamayacakları bilinmektedir. Bu sistemin tüm Türkiye'de uygulanabilirliğini test etmek üzere uygulanan IACS/LPIS projesi ile başlatılan çalışmalar, proje sonucu olarak üretilen proje ve yasa taslaklarına uygun olarak devam ettirilmektedir. Bunun yanında, 2010 yılında kabul edilen LPIS Strateji Belgesi'ne rağmen ICAS hazırlıklarında sınırlı ilerleme kaydedilmiştir.

Sektördeki yapısal sorunlarına rağmen AB'ye uyum sağlamaya çalışan Türk tarımında, işletmelerin küçük oluşu, arazilerin çok parçalı olması, sulamadaki yetersizlikler ve kırsal kalkınma bu süreçte sıkıntı yaşanan önemli başlıklar olarak öne çıkmaktadır. Bu sorunlarına rağmen Türk tarımı 75 milyon ülke nüfusu ve her yıl misafir ettiği 30 milyon turisti beslemeye devam etmektedir. Son 9 yıl içerisinde bitkisel üretimde ortalama yüzde 80, hayvansal üretimde yüzde 117 artış sağlayan sektör, 62.7 milyar dolarlık hasılası ile Avrupa'da ilk sırada yer alırken, 15 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirmiştir. AB'nin en kapsamlı politikası olan OTP'ye uyum konusunda yoluna hızlı bir şekilde devam eden Türk tarımı, ekonomik olarak da küresel alanda önemli bir aktör olmaya devam etmektedir.